



Informatieblad 'Homoseksualiteit en religie in het onderwijs'

“God created Adam and Eve, and not Adam and Steve.” Deze uitspraak geeft aan hoe orthodoxe gelovigen – christenen en moslims – op basis van de Bijbel en de Koran denken over homoseksualiteit. Religie en homoseksualiteit gaan volgens veel orthodoxe gelovigen niet samen. In het gunstigste geval is de opvatting: ‘Je mag het wel zijn, maar je mag het niet praktiseren’. Deze opvattingen blijken in de praktijk negatieve gevolgen hebben voor homoseksuele onderwijzers en leerlingen.

Op een school voor voortgezet onderwijs in de randstad, met veel islamitische leerlingen, zijn zowel een docente als een docent op grond van hun seksuele geaardheid door leerlingen weggepest. De docent liep hierbij ook fysiek letsel op.

In 1999 heeft een schoolbestuur van een reformatorische basisschool een sollicitant die met zijn mannelijke partner samenwoonde geweigerd.

In 2007 verklaarde het bestuur van een reformatorische scholengemeenschap tegenover de pers: “Ook aan leerkrachten worden bijzondere eisen gesteld. Homoseksualiteit strookt niet met de uitgangspunten van de school; openlijk homoseksuele leerkrachten zult u hier niet aantreffen.”

In 2009 schorst de School met de Bijbel in Emst een leerkracht, omdat hij wil gaan samenleven met zijn vriend.

Uitspraak Commissie Gelijke Behandeling

De hierboven genoemde kwestie rondom de homoseksuele sollicitant en de uitspraak van het bestuur zijn voorgelegd aan de CGB. In beide gevallen oordeelde de CGB dat de eisen die een instelling op godsdienstige grondslag mag stellen niet mogen leiden tot onderscheid op grond van het enkele feit van homoseksuele gerichtheid. Met andere woorden: scholen mogen op basis van hun grondslag specifieke eisen stellen aan hun personeel, maar afwijzing uitsluitend op basis van seksuele geaardheid is op grond van de *Algemene Wet gelijke behandeling* (AWgb) niet toegestaan.

“De Commissie oordeelt dat de eisen die een instelling op godsdienstige grondslag mag stellen niet mogen leiden tot onderscheid op grond van het enkele feit van homoseksuele gerichtheid.”

Over de zaak in Emst is de Commissie nog niet geraadpleegd, maar voorzitter Laurien Koster doet in een interview met het reformatorisch dagblad de volgende uitspraken:

Een aantal godsdiensten heeft als uitgangspunt dat seksualiteit thuishoort binnen het monogame huwelijk van man en vrouw. Daartegenover staat de wettelijke bescherming van homoseksualiteit en de vrijheid om daarnaar te leven. Die twee gegevens leveren een spanningsveld op.

‘De wetgever heeft in de Algemene Wet gelijke behandeling een paar strepen getrokken: bijzondere scholen mogen eisen stellen aan de verwezenlijking van hun grondslag, maar een docent mag niet worden ontslagen op grond van het enkele feit dat hij leeft naar zijn homoseksuele gerichtheid. „De vrijheid van een school om een grondslag op te stellen, vindt haar grens in de vrijheid van het individu om naar zijn homoseksuele gerichtheid te leven.

Scholen mogen eisen stellen om hun grondslag te verwezenlijken en veilig te stellen, ze mogen personeelsleden vragen die grondslag te onderschrijven, maar ze gaan een stap te ver als ze vervolgens zeggen: Jij mag niet naar jouw homoseksuele gerichtheid leven. Je mag nu eenmaal niet van iemand eisen dat hij het recht om zijn leven zelf invulling te geven, inlevert.

De wettelijke bescherming die de Algemene Wet gelijke behandeling biedt, is uiteindelijk terug te leiden tot het principe van de bescherming van de menselijke waardigheid. Iedereen heeft het recht als mens in zijn eigen identiteit te worden gezien en erkend.

Jurisprudentie

Als een docent het ontslag uiteindelijk rechtens wil aanvechten, is de kantonrechter daarbij bevoegd. Die is doorgaans pragmatisch en dwingt partijen niet tot samenwerking als die niet langer vruchtbaar lijkt.

De volgende voorbeelden kunnen in dit kader worden aangehaald.

De kantonrechter Almelo sprak zich eens uit over een samenwonende docent op een reformatorische basisschool. Zijn privéleven ging de werkgever niets aan, stelde de leerkracht. De school voerde aan dat een buitenechtelijke relatie niet uitsluitend in de privésfeer valt, gelet op de eigenheid van het onderwijs aan een reformatorische school, liggend in de eenheid van gezin, kerk en school, wortelend in de belijdenis. De kantonrechter kon dit 'billijken' en ontsloeg.

Eenzelfde lijn volgde de kantonrechter Amsterdam bij een islamitische school die haar homoseksuele directeur wilde ontslaan. Aangenomen werd dat er geen werkbare relatie meer viel te onderhouden en dit leidde tot ontslag.

Wettelijk kader

Het feit dat de CGB geen wettelijke grond ziet voor expliciet homobeleid en ruimte laat voor specifieke godsdienstige eisen, ontslaat scholen niet van de plicht om een veilig klimaat te scheppen voor alle personeelsleden en leerlingen. In Nederland is het verboden op religieuze gronden aan te zetten tot haat en geweld tegen homo's. Artikel 1 van de *Grondwet* is daar duidelijk over: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan." Op basis van dit wetsartikel moeten scholen zich duidelijk uitspreken tegen homodiscriminatie.

Ook de *AWgb* spreekt over "gelijke behandeling van personen ongeacht hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat." Al in 1993 stelde het toenmalige kabinet bij de behandeling van de *AWgb*: "Concreet gaat het om de vraag of een homoseksuele leraar, die niet mag worden afgewezen louter vanwege zijn homoseksualiteit wel zou mogen worden afgewezen omdat hij een relatie heeft of met die relatie samenleeft. Ik wil hier geen misverstand over laten bestaan: dat mag dus niet. Het enkele feit van de seksuele gerichtheid ziet op de gerichtheid van een persoon in seksuele gevoelens, liefdesgevoelens, liefdesuitingen en -relaties. De homoseksuele leraar mag derhalve niet vanwege het hebben van een homoseksuele relatie worden afgewezen, ook niet als zou blijken dat hij met deze relatie samenleeft."

De *Arbowet* gebiedt werkgevers hun werknemers te beschermen tegen psychosociale arbeidsbelasting. Met andere woorden, ook tegen intimidatie van personeel of leerlingen op grond van hun geaardheid moet de school streng optreden, ongeacht wat de religieuze achtergrond van de school dan wel van de intimiderende leerlingen is.

Meer hierover leest u in het G&S-infoblad **Wet- en regelgeving** (pdf-bestand).

Homo-emancipatienota *Gewoon homo zijn*

Minister Ronald Plasterk (OCW) presenteerde in november 2007 de homo-emancipatienota *Gewoon homo zijn*. Naar aanleiding van deze nota zei de minister in de media: "Ik kan niemand verplichten om homoseksualiteit bespreekbaar te maken. Op reformatorische, en ook op islamitische en katholieke scholen heeft het alleen zin om te praten over homoseksualiteit als bestuurders en docenten daar interesse in hebben." Anders wordt het volgens Plasterk als school aanzet tot discriminatie: "Dat is strafbaar. En als homoseksuele jongeren zich niet veilig voelen op zo'n school, zal ik die school daarop aanspreken." Hiermee noemt Plasterk de twee belangrijkste punten: scholen kunnen niet verplicht worden om expliciet voorlichting over homoseksualiteit te geven. Scholen zijn echter wel verplicht om een veilige plek te creëren voor iedereen binnen de school, ook homoseksuele docenten en leerlingen. **Homo-emancipatienota *Gewoon homo zijn*** (pdf-bestand).

Reacties op de homo-emancipatienota *Gewoon homo zijn*

Vereniging gereformeerd schoolonderwijs

De Stuurgroep Homoseksualiteit, ingesteld door de VGS, presenteerde in 2008 zijn visienota '(Homo) seksualiteit' aan minister van Onderwijs Ronald Plasterk. De visienota is geschreven naar aanleiding van de homo-emancipatienota van de minister. In de visienota maakt de VGS onderscheid tussen 'homoseksuele gerichtheid' en 'homoseksuele relaties'. Leraren met een homoseksuele gerichtheid verdienen steun, zegt de VGS. Het uitoefenen van een homoseksuele relatie is daarentegen in strijd met de grondslag van reformatorische scholen. Scholen moeten werken aan een veilig pedagogisch klimaat voor alle leerlingen en docenten. Leerlingen moeten kunnen uitkomen voor hun homofiele gerichtheid, stelt voorzitter van de stuurgroep de heer P.W. Moens. "Dit betekent dat ze alle vormen van haat moeten tegengaan, dus ook die van homohaat." Wat Moens betreft, is een apart lespakket over homoseksualiteit niet nodig. "Bij maatschappijleer kun je homoseksualiteit als maatschappelijk verschijnsel benoemen, bij godsdienst de bijbelse principes bespreken en bij biologie kan seksuele voorlichting aan bod komen."

Protestants Christelijke Besturenraad

SBM het tijdschrift van de Besturenraad wijdt een artikel aan homoseksualiteit in het christelijk onderwijs. Onder de titel *Van steen des aanstoots tot gepasseerd station* heeft de redactie een aantal christelijke scholen geraadpleegd, over hoe zij omgaan met homoseksualiteit in hun personeelsbeleid.

[Lees meer>>](#)

Homoseksualiteit en schoolveiligheidsbeleid

Scholen hebben bijna nooit veiligheidsbeleid waarin expliciet aandacht wordt besteed aan homoseksualiteit. Directies geven de voorkeur aan een integraal veiligheidsbeleid. Hierin worden zij bevestigd door een uitspraak van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB). Een docent, die openlijk voor zijn homoseksuele voorkeur uitkomt, vond dat zijn school binnen het bestaande veiligheidsbeleid expliciet aandacht aan homotolerantie moest besteden. De CGB stelde vast dat de scholengemeenschap zich de zorg voor de bescherming van haar personeel (en leerlingen) tegen discriminatie heeft aangetrokken. De CGB oordeelde dan ook dat een expliciet homobeleid niet noodzakelijk is en dat de scholengemeenschap aan haar zorgplicht heeft voldaan.

Platform Artikel 13

Platform Artikel 13 brengt een factsheet uit met informatie over de zogenoemde enkele-feitconstructie in de Algemene wet gelijke behandeling. In deze factsheet zet Platform Artikel 13 op een rij hoe de discussie zich volgens diverse deskundigen verhoudt tot de plichten die uit Europese wetgeving voortvloeien. [De factsheet](#) is te downloaden als pdf-bestand.

Platform Artikel 13 is een samenwerkingsverband tussen Art.1, ANBO, de CG-Raad, E-Quality en Movisie/homo-emancipatie en richt zich op Europees beleid tegen discriminatie.

Jeugdmonitor

Uit onderzoek is gebleken dat jongeren in het algemeen, en islamitische allochtone jongeren in het bijzonder, negatiever over homoseksualiteit denken dan de gemiddelde Nederlander. Zo legde de Nationale Jeugdraad in 2006 aan jongeren een aantal stellingen voor over homoseksualiteit. De resultaten werden deels uitgesplitst naar 'christen', 'moslim' en 'niet-gelovig'. Dit geeft een aardig beeld van de heersende opvattingen onder jongeren.

- Uit het onderzoek blijkt dat de opvatting van de meeste christelijke jongeren weinig verschilt van die van niet-gelovige jongeren. Zo vindt 82 procent van de christelijke en 83 procent van de niet-gelovige jongeren dat de school homoseksualiteit moet goedkeuren. Slechts 34 procent van de islamitische leerlingen is het daarmee eens.
- Bijna 40 procent van de islamitische jongeren antwoordde bevestigend op de stelling 'Ik keur homoseksualiteit af vanwege mijn geloof'.
- Ruim 60 procent van de islamitische jongeren vindt het wel belangrijk dat de school een veilige omgeving biedt voor homoseksuele leerlingen en docenten.

- Ruim 60 procent van de niet-gelovige, 70 procent van de christelijke en 43 procent van de islamitische leerlingen vindt het een goed idee als de school speciale gedragsregels opstelt om discriminatie van homoseksuele leerlingen en personeelsleden te voorkomen.

Link: Onderzoek Nationale Jeugdraad: Seksualiteit en tolerantie. [Homo-emancipatie op school](#) (pdf-bestand).

Homoseksualiteit bespreekbaar maken

Dat scholen aandacht moeten besteden aan seksuele diversiteit in relatie tot geloofsovertuiging, blijkt uit de wettelijk voorgeschreven kerndoelen.

Voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs is vooral kerndoel 43 van belang:

De leerling leert over overeenkomsten, verschillen en veranderingen in cultuur en levensbeschouwing in Nederland, leert eigen en andermans leefwijze daarmee in verband te brengen, en leert de betekenis voor de samenleving te zien van respect voor elkaars opvattingen en leefwijzen.

Voor het primair onderwijs zijn aanknopingspunten te vinden in kerndoel 47:

De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.

Les- en beeldmateriaal

GRIP, het samenwerkingsplatform van vier gereformeerde scholen voor het voortgezet onderwijs in Nederland en CrontariO, een gereformeerde vereniging voor homo's en lesbiennes hebben een lesbrieff voor de derden klassen havo en vwo ontwikkeld. Het doel van de lesbrieff is om de leerlingen bewust te maken van de impact van homoseksualiteit op iemands leven, vooral wanneer hij (of zij) als christen wil leven. Lees meer over de [lesbrieff](#) 'Homo in de klas. De wereld op zijn kop?'

De Dialoog

Op de dvd Geloof in Liefde staan interviews en korte filmpjes die gaan over Geloof, Liefde en homoseksualiteit in levensbeschouwelijke kringen. De dvd is in de les te gebruiken om het onderwerp homoseksualiteit en geloof aan de orde te brengen. Meer informatie over de dvd kunt u vinden op de website van [de Dialoog](#).

Ook andere organisaties hebben materiaal ontwikkeld om homoseksualiteit bespreekbaar te maken. Een overzicht daarvan vindt u op de website van Gay & School: [lesmateriaal po](#) en [lesmateriaal vo](#).

Naast lesmateriaal kunt u in de les ook gebruik maken van beeldmateriaal. Een overzicht hiervan vindt u op de Gay & School-site onder diversiteit in [beeld en geluid](#).

School moet zich in alle gevallen uitspreken tegen homodiscriminatie

Steeds vaker verschijnen in de media berichten over intimidatie van homoseksuele personeelsleden of leerlingen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat het aantal incidenten toeneemt. Vooral vmbo-scholen komen de laatste tijd negatief in het nieuws.

Bleumers: allochtone leerlingen vmbo veroorzaken probleem

De toenemende homo-intolerantie wordt vaak toegeschreven aan het aantal allochtone leerlingen op school. L. Bleumers schreef daarover in het Onderwijsblad van 4 oktober 2003:

“Op het vmbo hebben homoseksuele docenten de meeste problemen met leerlingen en andere leraren. Ze worden uitgescholden, uitgelachen en bespot.” Van de homoseksuele docenten voelt 22 procent zich belachelijk gemaakt door collega's tegen slechts drie procent van de heteroseksuele leraren. Bovendien ondervinden homoseksuele docenten meer hinder van leerlingen op het vmbo dan in andere sectoren. De oorzaak van deze klachten is vaak het aantal allochtone leerlingen op school. Hoe minder autochtone leerlingen, hoe slechter het met de openheid op een school is gesteld. Erwin Kunnen: “Allochtone jongeren hebben vaak problemen met homoseksualiteit. Thuis horen ze alleen dat het slecht is en verder wordt er niet over seksualiteit gesproken. Hun vriendjes zeggen dat het niet kan en niet mag. Daardoor hebben ze op school geen idee hoe ze moeten omgaan met homoseksualiteit.” [Lees meer >>](#)

Dankmeijer: homo-intolerantie vanouds vmbo-probleem

Peter Dankmeijer, directeur van Empowerment Lifestyle Services, ziet geen rechtstreeks verband tussen allochtone leerlingen en de toenemende homo-intolerantie. Tegenover RTL Nieuws zei hij op 10 februari 2006: "Het is een traditie in het vmbo. Je hebt daar meer leerlingen die zich rechtstreekser uiten en die wat zwart-witdenken. Dat was tien jaar geleden ook al, maar nu zitten er veel allochtonen in het vmbo. Dan valt het op dat het allochtonen zijn, maar dat komt vaak meer omdat het om het vmbo gaat."

Films en artikelen

Artikel in Aob het onderwijsblad

Het AOb-blad van februari 2010 schrijft onder de titel *Een kleurloos emananciepgolfje* een artikel over het onderwerp 'homoseksualiteit' op streng christelijke scholen en de voeligheid hiervan. Lees het volledige artikel op de site van het **AOb**.

Geloof in liefde

Geloof, liefde en homoseksualiteit stilhouden of uitspreken? Geloof in de liefde is een dvd van COC Nederland, Humanistisch Verbond en St.Yoesuf. De dvd richt zich op het bespreekbaar maken van homoseksualiteit in levensbeschouwelijke kringen. U kunt de dvd bestellen via de website van **De Dialoog**.

Organisaties

CHJC

Vereniging van Christelijke Homo's en Lesbiennes
<http://www.chjc.nl>

Stichting Habibi Ana

Stichting Habibi Ana is een zelforganisatie van en voor allochtone homo- bi- en transseksuele mannen en vrouwen. De stichting zet zich in voor het bespreekbaar maken van homoseksualiteit binnen verschillende culturen en geloofsovertuigingen. Bekijk het **filmpje**: Arabische homo's over hun 'Coming Out'. info@stichtinghabibiana.nl

Stichting Nafar

Stichting Nafar is een zelforganisatie voor Noord-Afrikaanse jongeren met homoseksuele gevoelens. De stichting heeft doelstellingen op het gebied van hulpverlening en voorlichting.
<http://www.nafar.nl>

Stichting YOESUF

Stichting YOESUF is een educatiecentrum voor de islam en maatschappelijke vraagstukken. De organisatie houdt zich onder meer bezig met jongeren en seksuele diversiteit.
<http://www.yoesuf.nl>

De Veilige Haven

Voor meiden en jongens in Amsterdam met een etnische achtergrond en homo-, biseksuele, lesbische of transgendergevoelens.
<http://www.veilige-haven.nl>

Vereniging Koinotès

Koinotès is een vrijgemaakt-gereformeerde vereniging tot integratie van homofielen in de kerkelijke gemeenschap.
www.gvk.nl/koinotes

Meer organisaties vindt u op de websites van G&S: [links naar organisaties](#).

Literatuur

Homo en moslim – hoe – gaat dat samen? 1001 vragen over islam en homoseksualiteit
Omar Nahas
Forum 2005
ISBN: 9057141469

Honderd vragen over homoseksualiteit en kerk
Hermine Pool, e.a. (red.)
Narratio 1992
ISBN: 90 5263 088 7

Islam en homoseksualiteit
Omar Nahas
Bulaaq 2001
ISBN: 9054600721

Mijn geloof en mijn geluk. Islamitische meiden en jongens over hun homoseksuele gevoelens
Imad el Kaka & Hatice Kursun
Mets en Schild Uitgevers 2002
ISBN: 9789073341166

Uit de schaduw. Tien homo's over hun worsteling met geloof en kerk
Mirjam van der Vegt
Buijten & Schipperheijn 2004
ISBN: 9058811719